



PROKURATUUR

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	20.02.2024, Narva
Koostaja ametinimetus ja nimi:	abiprokurör Ragnar Plistkin
Ametiasutuse nimi:	Viru Ringkonnaprokuratuuri Narva osakond
Kriminaalasja number:	23233050832
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 121 lg 2 p 2, 3
Kahtlustatava nimi (isikukood):	X.X., ik xxxxxxxxxxxx
Kuriteo toimepanemise aeg:	ajavahemik september 2021 kuni august 2023

Viru Ringkonnaprokuratuuri Narva osakonna menetluses on kõnesolev kriminaalasi, mille raames on esitatud X.X. kahtlustus oma alaealise kasupoja X.X. korduvast kehalises väärkohtlemises. Kriminaalmenetluse raames kogutud tõendite alusel on leidnud tuvastamist, et eelnevalt nimetatud ajavahemikul X.X. lõi X.X. kahel erineval kuupäeval nahast rihmaga keha piirkonda ning ühel korral tiris kõrvast. Sellise tegevusega põhjustas X.X. oma kasupojale iga kord füüsilist valu.

Korduvuse (antud juhul KarS § 121 lg 2 p 3) mõiste ja ulatuse on Riigikohus ammendavalt kokku võtnud lahendis 1-17-1327/52. Selle kohaselt on korduvus ehk retsidiiv eriline isikutunnus § 24 lg 1 mõttes. Isik peab olema vähemalt kahel korral toime pannud kehalise väärkohtlemise. See näitab tema spetsiifilist isikuomadust, mis seisneb kalduvuses panna toime sama kuritegu. Seetõttu kätkeb uus kehaline väärkohtlemine esimesega võrreldes suuremat ebaõigust. Oluline ei ole, kas isik on kehalise väärkohtlemise eest süüdi mõistetud ja seejärel uue kuriteo toime pannud (juriidiline retsidiiv) või on ta pannud toime vähemalt kaks kehalist väärkohtlemist, mille eest ei ole teda varem karistatud, ning need tuvastatakse ühes kriminaalmenetluses (faktiline retsidiiv, RKKK 1-17-1327/52 p 8).

Arvestades KrMS § 202 sätteid, saab kriminaalmenetluse lõpetada, kui tegemist on teise astme kuriteoga, isiku süü ei ole suur, ta on heastanud või asunud heastama kuriteoga tekitatud kahju, tasunud kriminaalmenetluse kulud või võtnud kohustuse need tasuda ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi.

Kriminaalmenetluse lõpetamise võimalikkuse üle otsustamisel tuleb arvestada asjaoluga, et lõpetamine pole võimalik, kui menetluse jätkamine on vajalik kas lähtuvalt avalikust menetlushuvist või eripreventiivsest vajadusest. Avalik menetlushuvi puudub üldjuhul kuritegude puhul, kus isiku süü ei ole suur.

Menetluse käigus on leidnud tuvastamist, et X.X. süü ei ole suur. Kriminaaltoimikus puuduvad andmed selle kohta, et korduva kehalise väärkohtlemisega kaasnesid kehavigastused. Võimalik on jaatada füüsilise valu põhjustamist, mis on üldjuhul rihmaga löömise ja kõrvast tirimise korral kannatanu jaoks tüüpiliseks tagajärjeks. Seega kriminaalmenetluse tuvastatud asjaolud ei ole antud juhul ületamatuks takistuseks kriminaalmenetluse lõpetamisel.

Karistuse eripreventiivne eesmärk tähendab võimalust mõjutada süüdimõistetut moel, mis tagaks edaspidi tema hoidumise süütegude toimepanemisest. Kui inimene eksib kehtiva õiguskorra vastu

nii rängalt, et tema suhtes tuleb alustada kriminaalmenetlust, järgneb üldjuhul kuriteosündmuse koosseisulise ja tõendatud teol toimepanemisele riigipoolne reageering ehk kriminaalkaristus. Samas on seadusandja jätnud võimaluse kohaldada õigusrikkuja osas teatud juhtudel ka oportuuniteediprintsiibi põhimõtet ja tema suhtes kriminaalmenetlus lõpetada. Seda eeldusel, et isiku huvid ja avalik huvi on omavahel tasakaalus ning kriminaalrepressiooni kohaldamine pole ilmselgelt vajalik. Antud printsiip on viidud seadusesse sisse paljuski eesmärgiga hoida kokku alati piiratud menetluslikku ressursi, mille tingimustes ei suuda riik võrdset tähelepanu pöörata kõigile toimepandavatele õiguserikkumistele. Seetõttu tuleks menetlusökonoomika põhimõttest tulenevalt menetluslikke ressursse kasutada võimalikult ratsionaalselt ja tagada seeläbi õigushüvede võimalikult ulatuslik kaitse.

Avalikust menetlushuvist on võimalik rääkida, kui eripreventiivsetest vajadustest lähtuvalt on menetluse jätkamine vajalik. Selline vajadus on üldjuhul olemas, kui isikut on kahe aasta jooksul enne uue kuriteo toimepanemist sarnase süüteo eest karistatud või on tema suhtes menetlus otstarbekuse kaalutlusel lõpetatud või isik on oma muu käitumisega tõestanud, et tema edaspidise õiguskuulekuse tagamiseks, mida muul moel ei ole võimalik korraldada, on vajalik rakendada mõjutusvahendeid või karistusi. Avalik menetlushuvi on olemas ka siis, kui üldpreventiivsetest vajadustest lähtuvalt on isiku karistamine vajalik. Selline vajadus on üldjuhul olemas siis, kui kuritegu on toime pandud elusfääris, mille vastu peab avalikkusel olema eriline usaldus või isiku karistamine on vajalik õiguskorra kaitsmise huvides või kuriteo tõttu kannatanul puuduvad peale kriminaalmenetluse efektiivsed õiguskaitsevahendid.

Võrreldes käesoleva kriminaalasja tehiosid avalikku menetlushuvi tingivate asjaoludega, ei esine prokuröri hinnangul kriminaalasja materjalidest nähtuvalt X.X. osas KrMS § 202 kohaldamist välistavat eri-või üldpreventiivset vajadust, mistõttu nimetatud kaalutlustel pole kriminaalmenetlusega jätkamine / karistuse kohaldamine ilmtingimata tarvilik.

Antud kuriteo eest näeb KarS eriosa ette karistusena kas rahalise karistuse või (maksimaalselt) kuni viieaastase vangistuse. Kohtuelse uurimise käigus ei ole tuvastatud karistust raskendavaid asjaolusid KarS § 58 mõttes. Kahtlustataval puuduvad kehtivad väärteo- ja kriminaalkaristused. Puudub informatsioon, et X.X. oleks enne või pärast talle etteheidetavaid episoodide pannud toime kuritegusid, mis viitaks uute kuritegude toimepanemise võimalikkusele.

X.X. on mõistnud kriminaalmenetluse käigus, et kahtlustuse aluseks olev käitumine oli lubamatu ning edaspidi on võimalik lahendada perekondlikke konflikte rahumeelsel teel, mistõttu prokuröri hinnangul jääb riigi reageering kriminaalasja kohtusse saatmise kaudu sedavõrd abstraktseks, et ei võimalda tajuda kahtlustataval enda antisotsiaalse käitumise tegelikku mõju ega tagajärgi. Kuritegude toimepanemise põhjusteks olid kahtlemata puudulikud vanemlikud oskused ning enesekontrolli puudulikkus. Sedastatav on X.X. soov omandada vajalikud teadmised ning oskused enesekontrolli säilitamiseks olukordades, kus ta on rahulolematu oma poja käitumisega ning püstitatud ootused erinevad suuresti reaalsusest.

Seega prokurör on seisukohal, et X.X. õiguskuulekale käitumisele suunamist on võimalik saavutada ka muude vahenditega kui avaliku karistamisega. Kahtlustatava edaspidise õiguskuulekuse tagamiseks tuleb X.X. suunata vägivallast loobumise tugiliini nõustamisele, mis seisneb vestlustel osalemises. Nõustamiskohtumiste raames tegeletakse eri teemadega, sh õiguserikkumiste toimepaneku ja enesekontrolli puudulikkuse küsimustega, samuti riski- ja ebamugavate olukordade äratundmisega.

Prokurör pöörab siinkohal tähelepanu sellele, et kriminaalmenetluse lõpetamine otstarbekuse kaalutlusel ei tähenda seda, et kahtlustatav on käitunud õiguspäraselt. Prokuröri hinnangul ei saa

sellist menetluse lõpetamist käsitleda ka kui avalikkusele signaali saatmisena, et selliseid tegusid võib toime panna. Vastupidi, lõpetades menetluse KrMS § 202 alusel, asub riik seisukohale, et kahtlustatava käitumises on olemas kõik kuriteo tunnused, lihtsalt selle hukkamõistu väljendamiseks, ülekohtu heastamiseks ja kahtlustatava edaspidise õiguskuuleka käitumise tagamiseks ei ole kriminaalkaristus kõige tõhusam vahend.

Lisaks eeltoodule räägib otsuse kasuks lõpetada kriminaalasjas menetlus KrMS § 202 alusel asjaolu, et X.X. käib enda sõnul pereteraapias ning tal on terapeutiga hea kontakt. Kuigi tegemist on kahtlustatava suusõnalise väitega, siis prokuröri ei ole alust kahelda saadud info usaldusväärsuses. Seda esiteks põhjusel, et X.X. meenus prokuröri kohtumisel teda pereteraapiasse suunanud Narva Linnavalitsuse töötaja nimi kui ka asjaolu, et prokuröri juuresolekul tegi kahtlustatav abikaasale telefonikõne, et kontrollida tema käest üle terapeuti nime õigsust.

Juhindudes KrMS § 202 lg-st 7 ja 206, abiprokurör

määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23233050832 menetlus X.X. suhtes, kuna kahtlustatava süü ei ole suur ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi.
2. **Kahtlustatavale määratud kohustuse liik ja tähtaeg:**
 - 1) **KrMS § 202 lg 2 p 7 alusel kohustub X.X. pöörduma hiljemalt 27.02.2024 Sotsiaalkindlustusameti poole nõustamisteenuse (seisneb vestluste läbiviimises) saamiseks. Nõustajaks on Sotsiaalkindlustusameti vägivallast loobumise tugiliini spetsialist Anna Pivneva, kellega tuleb võtta ühendust telefonil 5887 9478. Kui määratud tähtaja jooksul ei õnnestu/õnnestub vägivallast loobumise tugiliini spetsialistiga kontakteeruda, siis palun võtta ühendust Viru Ringkonnaprokuratuuri Narva prokuratuuri konsultandi Milena Kulikovaga telefonil 359 1181 või 5851 5745 või e-posti aadressil milena.kulikova@prokuratuur.ee. Anna Pivneva viib läbi esmase hindamise ning määrab seejärel kindlaks nõustamiskohtumiste arvu. Nõustaja poolt määratud arvul nõustamiskohtumistel tuleb osaleda hiljemalt 01.08.2024.**
 - 2) **KrMS § 202 lg 2 p 1 alusel kohustub X.X. tasuma menetluskulud, s.o kaitsjatasu, summas 100.80 eurot hiljemalt 29.02.2024 (vt makseinfo eraldi lehel).**
3. Tõkendi tühistamine: ei ole kohaldatud.
4. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: DVD-R plaat jätta kriminaalasja materjalide juurde.
5. Riiklikus sõrmejälgede registris ja riiklikus DNA-registris sisalduvate andmete kustutamine: ei kustutata.
6. Kriminaalmenetluse kulud: vt p 2.
7. Kahju hüvitamine vastavalt süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seadusele: puudub.
8. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 saata kriminaalmenetluse lõpetamise määrus viivitamatult kuriteoteate esitajale Sotsiaalkindlustusameti lastebitelefoni nõustajale Lidia Reima-Tammele, alaealise kannatanu X.X. seaduslikule esindajale X.X., nõustajale Anna Pivnevale e-postiga ning määratud kaitsjale v.adv. Oleg Gorškaljovile e-toimiku kaudu ja anda kahtlustatavale X.X. prokuratuuris allkirja vastu kätte.
9. Kui kannatanu seaduslik esindaja ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.

10. Kannatanu seaduslikul esindajal on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Viru Ringkonnaprokuratuuri Narva osakonnas aadressil Koidula 3a, Narva.
11. Kannatanu seaduslikul esindajal on õigus KrMS § 207 lõike 3 alusel esitada kaebus Riigiprokuratuurile (Wismari 7, Tallinn 15188) käesoleva määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul.

Ragnar Plistkin

Mina, X.X., kinnitan, et määrus on mulle arusaadav. Olen nõus kriminaalmenetluse lõpetamisega KrMS § 202 alusel. Samuti olen nõus täitma käesoleva määruse punktis 2 nimetatud kohustusi. Olen teadlik sellest, et KrMS § 202 lg 6 kohaselt on kohustuste rikkumise tagajärjeks kriminaalmenetluse uuendamine ja kriminaaltoimiku kohtusse saatmine. Kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia sain kätte. Kaitsjat ei soovi.

X.X.